

צפייה ושיחה: רות אשל ושרון פרידמן על יצירתו לב ובשר

**"וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאָבֹן
מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר"**

(יחזקאל, לו, כו)

<<<



לב ובשר מאת שרון פרידמן, במרכז הרקדן אלון ברששת, צילום: דן בן ארי
Heart of Flesh choreographed by Sharon Fridman, dancer Alon Barsheshet (center), photo: Dan Ben Ari

אנסמבל כעת / כוריאוגרפיה: שרון פרידמן / רקדנים: אייל עוגן, יאיר ברבש, אלון ברששת, נעם אלדר, דוראל חדד, אורי יששכר / מנהל חזרות: איציק עמר / תאורה: אמיר קסטרו / תלבושות: ישעיהו רבינוביץ, עדי קרייף נבון / מוסיקה: נעם הלפר

שרון ואני יושבים מול מסך הלפטופ בסלון דירתי בשרונה, צופים ומדברים. השיחה קולחת בחופשיות, המילים נולדות מתוך הסקרנות שלי ומתוך הנכונות של שרון לחשוף את עצמו. לפני מספר חודשים ראיתי את היצירה בתיאטרון תמונע ועכשיו יושב לידי הכוריאוגרף וזאת הסתכלות אחרת, מושכלת יותר. תוך כדי שיחה עם הכוריאוגרף, לא יכולתי שלא להשוות בין מה שאני רואה בעיניים שלי, בין הפירוש שלי, התהיות שלי, לבין מה שהיוצר מעיר ומאיר. החלטתי לעלות בכתב את שני הצדדים, הצופה והיוצר.

מתחילים לצפות

גוש

רות: חושך, שומעת צלילים עדינים גבוהים שכמו מגיעים מעולם חיצוני, עולם מסתורי. קרן אור מאירה את הבמה החשוכה ומתגלה גוש שיער של ראשים וכפות

ידיים עליהם. אני יודעת שאלה גברים כי אני מכירה את הקבוצה, אבל הראשים והשיער יכלו להיות גם של נשים. האור מתחזק, מתגלה פקעת אנושית. אנשים משורגים זה בזה, כמו גזע עץ עתיק. באיטיות, המרפקים מזדקרים מעלה, כפות ידיים נעולות על הראשים. פה ושם מתגלה ראש חדש שהיה מוסתר. כמו לידה. הפקעת בניע מתמיד, מדיטטיבי, הטורסו נע לאיטו מצד לצד, כמו גבעולים במעמקי הים המתמסרים לזרמים עדינים, ואחר כך הכיוון משתנה והפקעת מתרוממת ויורדת, נושמת. האם זאת קבוצת מתפללים שהתקבצה יחד לצלול לעומקים?

שרון: חיפשתי משהו מאד משותף לנו, לחילונים ולדתיים. לדבר על הלב זה משהו שאין עליו עוררין, לא מבחינתי ולא מבחינתם. אני מאמין שכל אחד, אחרי שנולד, כל אחד בשלב אחר, נשבר לו הלב. נשבר משהו, מטרואמה, ממעשה שלא מבינים, מחלומות שלא מתגשמים. במקרה שלי, קצת אחרי גיל 40, אני שואל עצמי מה השבר שלי? איזה צורה יש לשבר?

רציתי לבנות מבנה אחד מכל הגופים. רציתי לראות את הנוף השלם לפני שאני מגלה את השבר. מה שאת קוראת פקעת זה הלב הפועם והנושם. על הבגד יש קווים, פסים, אלה מסמלים את הווידים. אותו לב נפתח ביצירה ומגלה סיפורים של אינדיבידואלים וזוגות.

שרון פרידמן

Project (דרום קוריא), Kukai Dantza Company (ארץ הבאסקים), Colectivo Cinético (איטליה), LaMov Company (סרנסה), la Vie (שטוקהולם), Bielefeld Ballet (גרמניה), L'Explose Danza (קולומביה), COCO Dance Company (פנמה) ובין שמיים לארץ (ירושלים). אחד הפרויקטים המפורסמים שלי הוא Rizoma, שהופק בשיתוף עם Paris Quartier d'Été (פסטיבל הקיץ בפריז), בו השתתפו כמאה איש שחלומם הוא לרקוד. זהו פרויקט אמנותי וחברתי, בו מיושמת פילוסופיית המגע להתפתחות הימיומית של החברה. אני מאמין שזו הדרך הטובה ביותר לקרב את הטכניקה שלי באופן אוניברסלי לאנשים אחרים, ואני מעודד אותם לבחון מחדש צורות יומיומיות של דו־קיום ואינטראקציה חברתית. עד כה הפרויקט הועלה בביאנלה הבינלאומית למחול Cali (קולומביה), בפסטיבל Oerol בטרשלינג (הולנד), בפסטיבל מזרח-מערב (הונג קונג), בפסטיבל למחול Rovereto ובפסטיבל האופרה הלאומית Bassano del Grappa (איטליה).

כיום, להקת שרון פרידמן מתגוררת בביתה הקבוע בתיאטרון Francisco Rabal del Pinto (מדריד), שם אני יוצר ריקודים משלי ופרויקטים לקהילה. בשנים האחרונות הייתי מנהל אמנותי של מספר פסטיבלים, ובהם "גוונים במחול" (מרכז סוזן דלל, 2018), ופסטיבל Danzamos Conde Duque (מדריד). בשנת 2020 יצרתי את *Dosis de Paraiso*. לכבוד עשרים שנה להיווסד הלהקה, יצרתי *Shape on us* (2022), שבה הצופה רואה את הקיר הרביעי מורם כדי להיות עד ישיר לתהליך יצירה כוריאוגרפי ולקשר האינטנסיבי בין הריקוד לחיי (היצירה הועלתה בלהקת ורטיגו).

נכון להיום, אני משתף את להקתי עם כוריאוגרפים, מנהלים אמנותיים ומעצבי תאורה אורחים. כך היצירה *Crudo Equilibrio* עבור *Compañía L'Explose* (קולומביה); *Espacio Creativo Foundation* (פנמה); *Corazón de carne*; אנסמבל כעת (ישראל); *Jondo*, *Eduardo Guerrero Company* (ספרד); *Yarin*, *Kukai Dantza* (ספרד); בבכורה הגרסה השלמה של יצירתי *Go Figure*, בהפקה משותפת של פסטיבל *East-West Festival of Rovereto* (איטליה). יצירותי האחרונות, שהועלו השנה בבכורה, הן *אירופה* עבור *Teatro Español*; *Jerusalem* עבור *TanzTheater Bielefeld*; כמו גם *Go Figure*, שהיא הפקה עצמאית שהועלתה בבכורה בפסטיבל *Oriente Occidente* (איטליה), ספטמבר 2023.

גדלתי בפרדס חנה, ישראל. התחלתי לרקוד כשהייתי בן שש עם להקת הפרדס לקלור הישראלית הורה פרדס חנה, עם הכוריאוגרף דדו קראוס. זו הייתה תחילת חיי בריקוד. עשר שנים לאחר מכן התנדבתי ל"אילנתי", בית החולים לבריאות הנפש בו עבדה אמי, אינה. קבוצת העבודה סייעה למטופלים באמצעות טיפול בתנועת גוף. התחלתי ללמוד מחול עכשווי (1995) ובמקביל רקדתי בלהקת יהונתן כרמון, בבית האופרה של תל אביב. אלו היו שנים של למידה אינטנסיבית, ולמרות שלא היה לי הרבה ניסיון מקצועי, מהר מאוד הפכתי לרקדן בלהקת עידו תדמור והשתתפתי ביצירה *בהמות*. בתמיכת עיריית פרדס חנה, הקמתי את להקת המחול "פרדס" (2000), שמטרתה הייתה להביא את המחול לעיר. יאיר ורדי הזמין אותי להציג את עבודתי במרכז סוזן דלל, המקום בו יצירה שלי עלתה לראשונה על במה מקצועית.

רקדתי בלהקת המחול הקיבוצית ובלהקת המחול ורטיגו, שם גיליתי את הקורנט-אימפרוביזציה, והשתתפתי בתהליך היצירה של פניקס - לידת עוף החול. כרקדן עכשווי, הוזמנתי לי לעבוד עם כוריאוגרפים עצמאיים שונים כמו רדנית זיו, עמנואל גת ויוסי יונגמן. בשנת 2003 התחלתי לעבוד בלהקת מיומנה כמרמז אמנותי-שותף וככוריאוגרף, בסיבוב הופעות בדרום אמריקה ובאירופה. למדריד הגענו ב-2006; החלטתי להישאר שם וייסדתי את להקת שרון פרידמן. היצירה הראשונה שלי ללהקה, *Certamen Coreográfico* (מדריד), קיבלה את פרס הכוריאוגרפיה ופרסים נוספים.

הבסיס הטכני בו אני משתמש בעבודתי מתמקד ביחס בין כוח המשככה לאיזון, והוא בהשראת אמי שנולדה עם תסמונת ארנולד קיאר (Arnold Chiari). פיתחתי שפת גוף חדשה שהחלטתי לקרוא לה INA, Contact INcreation. עם השפה החדשה הזו התחלתי תהליך מחקר על מגע והדרך שבה הוא מייצג אותנו. אני עובד במעבדות עם רקדנים מקצועיים ועם סטודנטים, בבתי ספר למחול, ציבוריים ופרטיים, בספרד ובערים נוספות בהן אני מבקר בעת סיור. כיום, כל עבודתי מבוססת על טכניקת INA ועולה על במוט בעולם, ביניהן יצירות זוכות פרסים רבות, כגון פרס המופע הטוב ביותר עבור *נפילה חופשית* (2015); פרס הכוריאוגרפיה הטובה ביותר עבור *Erritu* (2019); פרס ראשון ופרס הקהל עבור *Hasta dónde*; פרס הריקוד הטוב ביותר ליצירה *Certamen de Burgos* (ניו יורק, 2011); ופרס הריקוד הטוב ביותר בפסטיבל הריקוד והתיאטרון של *Huesca for Free Fall*, בשנים 2014 ו-2017. יצירותי עולות בלהקות רבות בעולם, ובהן להקת המחול הלאומית של ספרד, להקת המחול הלאומית של פרגוואי, להקת המחול ורטיגו, Bora Dance



לב ובשר מאת שרון פרידמן, רקדן: נעם אלדר, צילום: דן בן ארי
Heart of Flesh choreographed by Sharon Fridman, dancer: Noam Eldar, photo: Dan Ben Ari

סולו

רות: רקדן מתנתק מהגוש. איכות ההתנתקות מעלה אצלי על הדעת אסטרונואט שמתנתק מספינת האם, ויוצא למסע אישי בחלל. להפתעתי, הרקדן מתחיל לנתר מרגל לרגל, משלב קפיצות סיבוב באוויר, ידיו פרושות מעלה ברכות, מפעם לפעם כפות הידיים מסתלסלות. למה הוא קופץ? מדוע הוא כל כך שמח? הסולו מתאר, הרקדן מתעייף, אני שומעת את הנשימה. הוא נחוש להמשיך, מעודד עצמו בקריאות. מה שהחל כריקוד שמחה הופך למאבק הישרדות. למה הוא רוקד? ואני נוכרת בסדנה שעשיתי אצל אנה הלפרין בקליפורניה, שם ביקשה שנירוץ, עוד ועוד, ובשעתו לא הבנתי למה היא חותרת. אז רציתי לשמור על הכוחות. ועכשיו אני תוהה למה הרקדן התנתק מהקבוצה? האם הוא האינדיבידואל שרוצה להשתחרר מרודנות הקבוצה? כמו סיפורה של האינפנטה של חוסה למון? והפקעת, איך היא מגיבה? היא סגורה על עצמה בריכוז פנימי, ממשיכה לנוע, אדישה לסולו.

שרון: ביצירה כאילו חילקתי את הלב לחלקים וכל סולו או דואט מספרים סיפור. הרקדן בסולו הוא אייל שמתחיל במסע. ביקשתי ממנו להתחבר לשורשים התימניים שלו. רוקד צעד תימני. הוא רוקד במעגל של 360 מעלות, כמו סיבוב השמש. הסולו אורך 7 דקות, בהתחלה יש לו כוח ואמביציה, הוא קופץ, אחר כך מתעייף, מאט, מפחד, נאבק בכל זאת להמשיך, וכשהוא מגיע לקצה היכולת, משחרר את כל הסמלים ומגיע לעצמו, להיות הוא, לגלות את החיים. לגוף שלו מחובר מיקרופון ואנו שומעים בזמן אמת את הנשימות שלו מתחזקות ככל שהוא מתעייף. אנו מתחברים לאנושיות כשאנו מוכנים לוותר על סמלים ואמונות. ברגע זה, הוא שומע קול אנושי, הוא מתכוון לקול שנותן לו כיוון דרך. זה כמו המתהלך במדבר שמוצא מים.

דואט

רות: אייל עומד מול הרקדן השני וממשיך לנוע כהד לריקוד התימני, כמי שמספר לו מה עבר. דוראל לא זו. מקשיב, מבין. הם מתחבקים, שומרים על חיבור בגוף,

על המגבלה, והפתרונות נובעים זה מזה. הצורניות מסקרנת את העין אבל מה ששובה את לבי זאת הכנות של התנועה. מתווספים עוד שני זוגות. החיבורים בגוף דומים, אחד מכסה את עיני השני, מרוכזים בתחושת מגע הגוף. ואולי, כמו תפילה בבית כנסת, כשהטקסט אחיד וכל אחד אומר את התפילה בזמן שלו, מלמול אותן תפילות, אחד מקדים, אחד מאחר, מאמץ, מאט. לא שטוח, אלא רבדים. הזוגות מרחיבים את בסיס העמידה והירידה לפליה עמוק בשנייה, פותחת אפשרויות נילוי של הטיות הגוף אחורנית. חיבור הידיים נשמר. מודעות תנועתית גבוהה, כמו מים שזורמים בנתיב מוכר. נשמעת נגינה של קלרינט, כלי המזוהה עם נעימות יהודיות. ואני חושבת, כל כך מתאים.

שרון: הרקדן ששר הוא דוראל. יש דימיון במראה שלהם, האחד מבוגר והשני צעיר. האחד השתקפות של השני, וברגע שהם מתחברים, זה קורה גם אצל האחרים ונוצרים עוד שני זוגות. למה הם מכסים את העיניים? הפירוש שלך נכון אבל אצלי זה הסיבה שונה. אני מכבד אותם, ולפעמים הם מעדיפים לא לראות דברים מסוימים, שעשויים לעורר בהם דברים שהם לא רוצים, כמו שאישה יכולה לעורר משהו שאני לא יודע שאוכל להתמודד איתו. והמגבלה? אני זקוק למגבלה לצרכים של קומפוזיציה. המגבלה נותנת לנו מבנה שבתוכו אנו צומחים, כך גם בחברה וגם בחיי זוגיות. בלעדיה, אני טובע.

גוש

רות: הרקדנים מתקבצים חזרה לנוש בצורת מעגל. הרקדנים צפופים, כתף לכתף, אורך הגוף צמוד זה לזה, והמרפקים מתיישרים ומתכופפים, ידיים נמתחות ונסגרות בקצב אחיד של מכונה. הקצב גובר. מפעם לפעם נשזרת הרמה מפתיעה של זרועות מתוחות למעלה, כמו תוכנת ריקוד, שהרקדנים תרגלו אותה פעמים רבות, מכירים את כל פרטי הפרטים. ואז הם מאטים, יש רכות, זיק של אנושיות, ושוב, כנחשול של גל, מאיצים, המהירות גבוהה, נשזרות עוד ועוד ואריאציות מפתיעות, מורכבות, מסובכות, וחשבתני על מכונת תפירה, על החדירה המהירה והמדויקת של המחט ותפירת מוטיבים מורכבים. קטע מרשים ומקורי.

שרון: זה מעגל המוות. יש טפיחות על השכם, דימויים לצבא, אבל לא חייב. מתחילים שישה ונשארים שניים, כל פעם מאבדים אדם אחד שנופל.

דואט

רות: נשארים שניים, הזוג מחובר, הגוף זוכר את תנועת המכונה. הקצב גובר, הרקדנים מתחילים לקפוץ, בזמן שאחד קופץ, השני מסייע לו בהחזקת המותניים, וכשהקופץ נוחת, הרקדן השני אווז בברכיו תוך הישענות אחורנית. כל הזמן נשמר קשר המגע. מתווספים סיבובים באוויר, גלגולים על הרצפה. אני נזכרת בקבוצה מעבודות קודמות וחושבת כמה התקדמה טכנית, הכל מדויק. הרקדנים גם בגרו אמנותית, האמוציה לא נשפכת, הגוף הוא שמביע. והגוש? ממשיך לנוע, הוא בשלו, כמו יודע, מודע למתרחש, מסכים. לא מסכים?

שרון: היינו שישה ונשארו שניים. התנועה בדואט מאד פיזית, דחוסה למקסימום בזמן נתון של ארבעה רבעים. אני דוחק להגיע לאמת שלי, את הדרך שלי במסע. חייב לחפש, למצוא את עצמי! בכל החלקים האחרים של היצירה אני נותן לכוריאוגרפיה את הזמן שלה, בלי להושיב אותה על קצב מהיר או איטי. לקצב של החיבור והניתוק יש את האמת שלו. הייתי כל כך בטוח ברצון הזה שהקצב של הכוריאוגרפיה הטבעית חייב לעבוד. זה דואט חריג, יש בו דינמיקה.

דואט

רות: הרקדנים מחוברים בכפות הרגליים (זה אותו דואט?). ברך על ירך הרקדן השני, כמו חיה מיתולוגית של חיה עם שני ראשים. הרגל של האחד מלופפת סביב השני ולא נוגעת ברצפה. קשרים פיזיים בין הגוף. השהייה של הגוף במצבים. יפהפה.

שרון: הם כל הזמן בקונטקט, הם רוצים לקפוץ, ולמרות שקופצים רחוק הם כל הזמן מחוברים. הבגד הוא סוג של בגד גוף רפוי. היה קשה לרקדנים. היה להם קשה לקבל סוג של בגד גוף, אבל הם הסכימו כי הרגישו שהם חושפים משהו אמיתי.

גוש

רות: הרקדנים חוזרים לנוש, צפופים, פתיחת וסגירת כפות ידיים מהירה וחדה. מפתיע. בהמשך חשתי שובע, נפילה בעניין למרות הפתרונות שכולם טובים.

התפזרות

רות: פעם ראשונה שהקבוצה מתפזרת, אני נושמת יותר בחופשיות, קולטת עד כמה קודם לכן העבודה הייתה הדוקה ומינימליסטית בשימוש בחלל.

שרון: כאן הלב מתפזר, פנס שממוקם בפינה למעלה מסתובב ומאיר אינדוידואלים, לעיתים הם לבד, לעיתים בזוגות. הם נעלמים ונשאר זוג לדואט האחרון.

דואט

רות: דואט יפהפה, זורם, פואטי, פתרונות שנולדים מתוך הקונטקט.

שרון: הזוג האחרון הוא אלון ואורי. חוזרים לזרועות, כיסוי עיניים, עושים מעגלים בגוף כשנשענים זה על זה, איך הידיים זורמות על הגוף, כמה משקל. עבודה מאד עדינה, חיפשתי רוחניות בעבודה. יש משהו פתוח בתנועה. זה היה צעד חזק ונועז להראות מגע בין גברים.

נוש

רות: חוזרים לפקעת הלב ופנס אור חזק מאיר אותה. נפלא.

שרון: הלב נושם יותר בקלות, מקרין, קורן. כשהלב נפתח חוזר האור דרך פתחים הנפערים בחיבורים בין הרקדנים במרכז הגוף בעוד שהקצוות, ידיים ורגליים, מחוברים. נוש הרקדנים נבלע בחשיכה, נשאר רקדן בודד (אייל). שביל מואר אל מאחורי הבמה. זאת הדרך. האמונה שלך והוא הולך אליה, פוסע לאור ונבלע בתוכו.

תוהים בינינו

רות: בעבודות הקודמות של הקבוצה מה שעניין אותי הייתה השפה התנועתית של קבוצת גברים שומרי מצוות, מחול יהודי, אבל הביצוע היה מחוספס.

שרון: היה לנו חיבור טוב, נפשי. הם מאמינים בכל מה שהם עושים. הריקוד שלהם זה התפילה שלהם. באמצע חזרות מניחים תפילין. תחושה מאד מקודשת, גם בעבודה. **רות:** כשאני צופה בעבודה אני לא יודעת מה המנוע והרעיון שלך, אבל אני מרגישה שאותו משהו שבתוכה מתורגם לאמנות שעומדת בזכות עצמה. היה ברור שזה לא מופשט אבל משאיר מקום לאינטרפרטציה.

שרון: זה לא עניין של להבין, אלא של להרגיש. ליוצר יש מנוע, רעיון, רצון לדבר על משהו מסוים, וזה נותן לו היגיון למבנה. הצופה לא צריך לדעת מה המנוע. הוא רק צריך להישען על המבנה, הקהל יגלה שזה עובר, מעניין, מרגש, עשוי לשמש עבורו חומר למחשבה. אני רוצה שהצופה יגיע אל מה שאת מדברת עליו. שיתחבר למשהו בחיים שלו, אולי יזכיר לו משהו. עדינות, דיוק, שבריריות – אלה איכויות שאני רוצה להעביר. זאת הנישה שלי ליצירה.

רות: אני מודה שלעיתים אני נמנעת בכוונה מקריאה של הכתוב בתוכנייה מחשש שהפער בין הכתוב לבין מה שיועלה על הבמה יצור ציפיות בלתי אפשריות. לפיכך, לטוב או לרע, אני צופה "נקייה", העיניים שלי מסתכלות, מנתחות, כאשר כל המטען של מי אני מגויס למבט, להרגשה. אולי כי אני באה מרקע של רקדניות וכוריאוגרפית, מעניינת אותי השפה התנועתית, הקומפוזיציה, איכות התנועה.

שרון: הסיפור שלי זה לא העניין.

רות: אני מאמינה שיש אמת בהתרשמות הראשונה, הישירה, אבל יש תענוג גדול לשבת ליד הכוריאוגרף שפותח עולמות לצלילה לעומקים חדשים של הבנה בצפייה מושכלת.



לב ובשר מאת שרון פרידמן, רקדנים: נעם אלדר ויאיר ברבש, צילום: דן בן ארי
Heart of Flesh choreographed by Sharon Fridman, dancers: Noam Eldar and Yair Barbash, photo: Dan Ben Ari

לכמה שניות, הקבוצה מוארת ומתגלה הבגד הוורוד כצבע הדם של הלב. תהיתי איך הרקדנים שומרי המסורת הסכימו לצבע נשי זה. שונה.

שרון: אני רוצה לייצר דימויים מהעולמות שלהם ושלנו. האצבעות מפוסקות, דימויים של חנוכיה, מגן דוד. ליצור אימונים מהעולמות שלנו ושלם. אני רוצה לחקור את העבודה בנוש, את הפוטנציאל שמתחבא בחיבוק. אנו מגלים צורות חדשות, כמעט ארכיטקטוניות, של הגוף ואני מרגיש שאין לזה סוף. עכשיו הגוש עומד על הכריות (רלווה), אוחזים זה בזה, מצליחים לשמור על שיווי המשקל, וכל זה על קצב הטנגו.

לגוש התנוסף רקדן חדש, מכיר את ריקוד הווג (Vogue) של הזמרת מדונה. זה ריקוד נשי, גם אותו אני מבקש שנגלה. מחפש לגלות את השוני בינינו. איך להכניס את האמת של הקבוצה, לגלות איך גם בקבוצה של אמונה דתית יכול להתגלות דבר כזה. בעבר זה היה לא מתקבל על הדעת. היו חשופים לי כל מיני פרפרנסים, לא רק יהודיים, הפתיחות לעולם, לאמת אחרת. מוזיקה של טנגו.

שפת העצות זו שפה מאוד נשית. יצאנו כולנו ליער, ושם פיתחתי סוג של תנועה שקראתי לו "דנסטי": כולנו נגענו בעצים, חשנו את העצים, טיפסנו על העצים ופיתחנו שפה שנולדה מתוך התחושות שלנו כלפי העצים. נועה דר יצרה את עבודת הוידאוארט שהוקרן על גבי הבמה השחורה, שעליה הרקדניות לבושות בגדים לבנים מתגלות ומסתתרות עם הוידאו של העצים שזזים. בנוסף למחול ולוידאו היו גם טקסטים שכתבתי בתקופה המאתגרת שלי, שהפכו לחלק בלתי נפרד מהמופע. בנוסף לכך הייתה על הבמה מוסיקה מקורית שיצרה מיטל ברכה קרני על פסנתר, יחד עם כלי הקשה עם צביה צור והזמרת אפרת כהן. היצירה הזאת, בכוריאוגרפיה שלי ובביצוע להקת המחול כרמיה והליווי האמנותי של רחל גרונדמן, כמו בכל היצירות שלי, היא רב תחומית. הרגשתי שהיצירה הזאת היא "קבלה". התהליכים שעברתי בגופי הביאו אותי לגעת בעולם נסתר. היצירה עלתה לבמה בשנת 2014, והיום אני חושבת שהעולם עדיין לא היה בשל לקבל אותו. אנשי המקצוע בתחום המחול מאוד העריכו את היצירה הזאת, אך הציבור החרדי עדיין לא היה בשל לקבל אותה. הייתה התנגדות. באותה שנה נסגר בית הספר למחול של שושי ברוידא והדבר הכה גלים בכל עולם המחול של הציבור החרדי. באותה שנה גם נפטרה אפרת ברק, המפיקה של המופע. זה היה שבר על גבי שבר. נסעתי למסע רוחני באוקראינה, לרבי נחמן ולבעל שם טוב. אמרו לי שהם "רופאי הנשמות" וזה היה בדיוק מה שהייתי צריכה. ריפוי לנשמה.

יצירות נבחרות

החצאית (2015), סולו דיאלוג מול חצאית שחורה. כוריאוגרפיה וביצוע: גיטי פורגס. מחקר נשי על המקום של החצאית בתור אישה, רעיה, אמה על הבמה ומחוצה לה. האם אני החצאית או, האם החצאית היא אני? עם סיום המופע אני חוזרת לבמה בלבוש החסידי המלא שלי ומנהלת עם הקהל דיאלוג בנושא הלבוש והמהות והחיפוש שלי כאמא שרוקדת ויוצרת.

און אוף On/off (2016), טריו. כוריאוגרפיה טקסטים וסאונד: גיטי פורגס, בביצוע: להקת המחול כרמיה. ליווי אמנותי: רחל גרונדמן. היצירה הינו שילוב של קול ותנועה, עוסקת בעניין הבחירה באם להרפות או לאסוף את עצמי, ובכל רגע, גם אם אני מרפה, אני יכולה להחליט לאסוף את עצמי מחדש. הועלה ב"פסטיבל נאמן למקום", בערב חשיפה "מחול שלם", ובמתנ"ס חבל יבנה.

U-turn - חזרה בגלל שאלה (2018). כוריאוגרפיה וביצוע: גיטי פורגס. מוזיקה: חני שטרן, וידאוארט: ליטל שחר, ליווי אמנותי: שרונה פלורסהיים. היצירה עוסקת בקולות הפנימיים המהדהדים והעוברים בתוכי. קולות שאומרים לי שזה "לא מתאים" ו"לא שייך" לנוע ולרקוד על הבמה, ביקורת עצמית. מתוך התוכנייה: "יצירת מחול שנוצרה במהלך הדרך אל היעד, דרך שהפכה להיות היעד בעצמו. מסע של חיפוש וגילוי כאב וריפוי. הושטת יד מתוך הנפילה תעוזה לשאול שאלות, קימה וחיבור מחודש". הועלה בשבוע המחול היהודי "יש מאין" ובמסגרת "מחול שלם".

המקום - דואט לתנועה ומילה (2020). כוריאוגרפיה: גיטי פורגס. יוצרת שותפה: סיגלית בנאי. ביצירה אני מחפשת את המקום שלי בעולם. מתוך התוכנייה: "שתי יוצרות, כוריאוגרפית חסידית, ומשוררת תל אביבית, הופכות על הבמה לאישה אחת שמכילה בתוכה את הפעימה של תל אביב והדבקות של ירושלים. חופש וגבולות. המפגש מעלה את השאלה מה בעצם מגדיר אותי? המקום החינוכי? השייכות החברתית? או שמא 'מקומו של עולם' המצוי בתוכי?" העבודה התפתחה בחממה ליוצרות חרדיות מטעם מועצת הפיס לתרבות ואמנות, בניהול אמנותי של

חנה זאנה גרינוולד ודפנה קרון. היצירה הועלתה במסגרת שבוע המחול יהודי "יש מאין".

מקומי כבת מלך (2021). כוריאוגרפיה, כתיבה וביצוע: גיטי פורגס. מתוך התוכנייה: "להיות פשוט או פשוט להיות? חיפוש של יוצרת, אישה, אם, נערה וילדה אחר 'מקום' להיות בו, להתקיים בו בפשטות וללא צורך באישורים." פרויקט סיום חממת יצירה של מועצת הפיס למחול בתל אביב. ריקוד הסולו הועלה במסגרת "פסטיבל יהודי בינלאומי לתרבות עכשווית", וגם בשבוע המחול היהודי "יש מאין".

מקומיין (בידיש: **שוב אנו חוזרים**; 2022). כוריאוגרפיה, כתיבה, הלחנה וצילום וידאו: גיטי פורגס. ביצוע: גיטי פורגס ואחותה נחמה אוסיבל. הפקה מוזיקלית ונגינה: טל אברמוביץ, מיכל עמר ומירי לוין. מופע פרפורמנס רב תחומי המשלב תיאטרון מחול, וידאוארט, ניגונים מקוריים בכלים חיים על הבמה וקטעי ספוקן וורד, בליווי אמנותי של פרופ' נטע פולברמכר. היצירה הינה מסע בין דורי, בו היוצרת פוגשת את בני משפחתה בצל השואה, בוחנת את שורשיה ומבקשת להתמקד בכוח התקומה וההשתייכות לנצחיות האלוהית. היצירה זכתה למענקי תמיכה של הקרן ליוצרים עצמאיים של מנהל תרבות ושל מועצת הפיס לתרבות ואמנות. עלתה להופעת בכורה במסגרת "הפסטיבל היהודי הבינלאומי לתרבות עכשווית" ובמסגרת "מחול שלם".

סיכום

בהתבוננות בפסיפס העשיר, הצבעוני והמגוון של חמשת הנשים החלוצות סיגל אלוני, שושי ברוידא, חיה אלס שלמה, עטרה הפנר וגיטי פורגס, ניכר כי הן הובילו יחד מהלכים חדשניים במחול הנשי המקצועי במגזר החרדי, תוך שכל אחת מהן מביאה לידי ביטוי את הקול הייחודי שלה. הן מתמודדות עם איחוי הקרע שבין גוף לבין נשמה, בין תנועה מקודשת לבין תנועה של חול, בין התשוקה הפנימית לתנועה החיצונית, בחיפוש אחר הדיוק התנועתי שבין האיפוק והאיסוף המתבקשים מתוך הנפש לבין שפת הבמה. מתוך כל השאלות הללו צומח קול חדש בתנועה.

הערות שוליים

¹ בקטעי המחול ביצירה כנפי הרוח לכוריאוגרפיה של סיגל אלוני השתתפו: עריכת מוזיקה: הוד דיין; חיבור קטעים מוזיקליים: גבריאל חסון, סיני תור (שופר), שני לוי (נבל); קריינות נשית: שחר לוי; קריינות גברית: אילן נוב; עיצוב מנורות: איילה צרפתי (אחותה של פורגס).

ד"ר נורית סירקיס בנק היא חוקרת, אוצרת ומרצה אודות אמנויות רב תחומיות בהשראה עולם התוכן היהודי. בוגרת האוניברסיטה העברית, ירושלים, בתחומי הפילוסופיה ותולדות האמנות. סיימה את לימודי הדוקטורט במסגרת החוג הרב-תחומי לאמנות יהודית בפקולטה למדעי היהדות באוניברסיטת בר אילן. עבדה במוזיאון ישראל במשך 15 שנה, שימשה כאוצרת מוזיאון וולפסון לאמנות יהודית במשך חמש שנים. ראש חטיבת אמנות פלסטית במיזם "אמנות ואמונה". כלת "אות הנשיא למתנדב" בשנת 2019 על תרומתה הייחודית בתחומי התרבות, האמנות והרוח. מלמדת בשלוחה החרדית של האקדמיה בצלאל. מקדמת תהליכי יצירה בציבור החרדי, הן באמנויות הפלסטיות והן באמנויות הבמה. החזון שלה הוא להקים "היכל אמנויות השראה" – מרכז תרבות ייחודי המשלב מגוון אמנויות המונגשות לציבור החרדי.